

Hyten ajankohtaiset valtakunnalliset näkymät hyvinvointialueilla

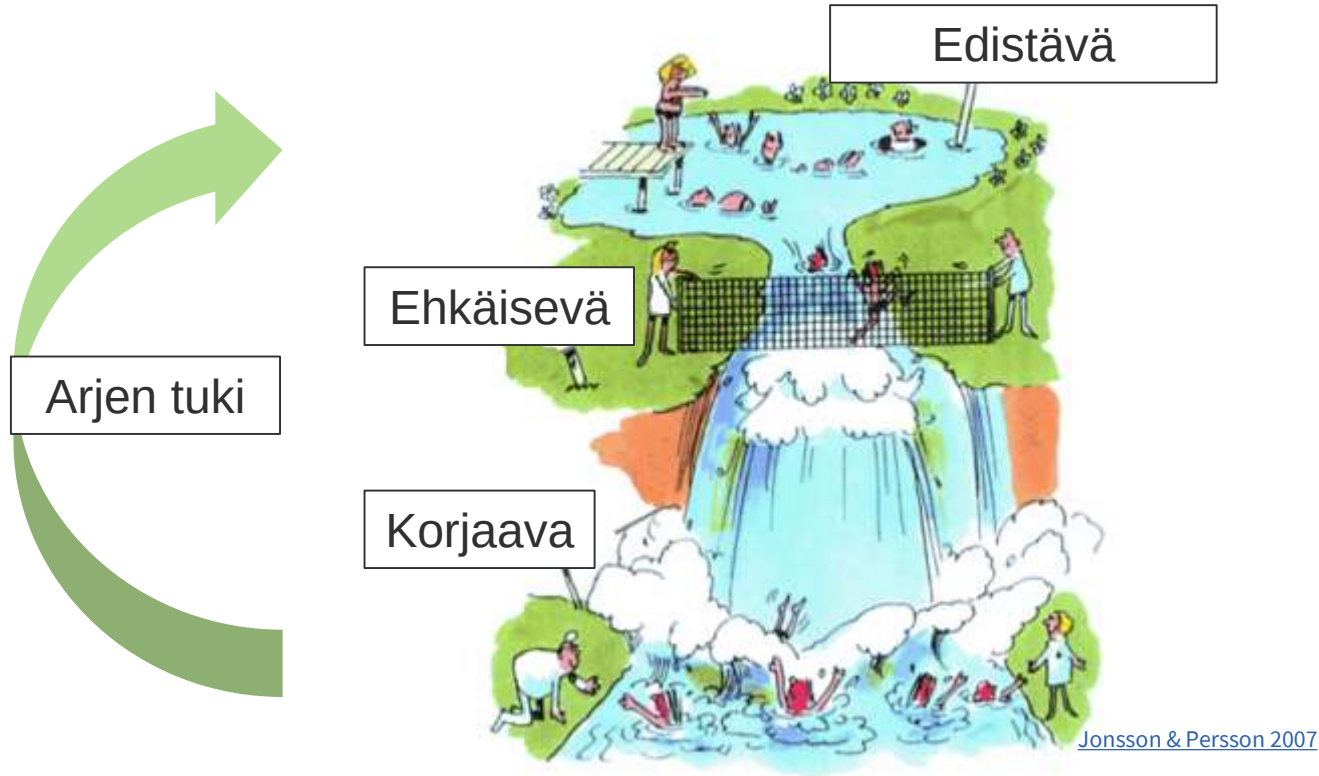
Etelä-Savon alueellinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä

14.9.2022

Taustaa ja ajankohtaista hyten koordinointiin

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen pitää ihmiset poissa raskaista korjaavista palveluista ja vähentää korjaavien palveluiden tarvetta
- Hyteä tehdään ennen sotea, sotessa ja soten jälkeen
- Hyte on lakisääteistä kunnissa ja hyvinvointialueilla
- Sote kunnista alueelle –missä hyten kanssa mennään?
- Kaksi uutta sanaa: ”yhdyspinnat” ja ”vastinparit”
- Hyte-koordinaatio auttaa päättäjää
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen taloudelliset kannusteet

Hyteä tehdään jo ennen sote-palveluja, sote-palveluiden sisällä ja soten jälkeen 1

Hyteä tehdään jo ennen sote-palveluja, sote-palveluiden sisällä ja soten jälkeen 2

Edistävä työ

Hyvinvointialue tukee kuntia ja esimerkiksi järjestöjä tiedoin, asiantuntemuksin ja resurssein.

Alue toimii edistävässä ja ennakoivassa työssä yhteistyössä ja erilaisissa verkostoissa muiden alueellisten toimijoiden kanssa.

Alueellinen hyvinvointikertomus ja –suunnitelma kuvaa näitä tukimuotoja.

Ehkäisevä työ

Sosiaali- ja terveystieteiden tulisi tunnistaa oman työnsä hyvinvointia ja terveyttä tukevat elementit.

Esimerkiksi varhainen tunnistaminen, puheeksiotto tai neuvolatoiminta, rakenteellinen sosiaalityö ja erikoissairaanhoidon terveyttä edistävät toimet ovat esimerkkejä perustason, sosiaalipalvelujen ja erikoissairaanhoidon työstä.

Arjen tuki

Sosiaali- ja terveystieteiden tukevat ihmisiä heidän arkiympäristöissään esimerkiksi erilaisten yhdyspintojen, lähetekäytäntöjen, kuntoutuksen ja esteettömyyden kautta.

Sote-toimijat tukevat alueen asukkaita yritys- ja järjestöyhteistyön keinoin.

Hyte-työ lain mukaan hyvinvointialueilla ja kunnissa 1

Hyvinvointialueilla ja kunnissa molemmissa on mm:

...**edistettävä** asukkaidensa **hyvinvointia ja terveyttä**.

...nimettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen **vastuutaho**.

...**seurattava** kuntalaisten /asukkaiden **elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä** sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja **väestöryhmittäin**.

...asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi **tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet**.

...valmistettava valtuustolle valtuustokausittain **hyvinvointikertomus ja -suunnitelma** edellä mainituista asioista. (Alue laatii kertomuksensa yhteistyössä kuntien kanssa.)

.....**julkaistava se** julkisessa tietoverkossa.

[Lähde: Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä \(612/2021, 6 ja 7 §\)](#)

Hyte-työ lain mukaan hyvinvointialueilla ja kunnissa 2

Hyvinvointialueilla ja kunnissa molemmissa on mm:

...arvioitava **ennakkoon päätöstensä vaikutukset** ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen **väestöryhmittäin**.

...**raportoitava** asukkaidensa hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä ja.. toimenpiteistä **kunnanvaltuustolle/ aluevaltuustolle** vuosittain.

...tehtävä **yhteistyötä** muiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.

...edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien **järjestöjen** toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia.

[Lähde: Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä \(612/2021, 6 ja 7 §\)](#)

Hyte-tö lain mukaan hyvinvointialueilla ja kunnissa 3

Hyvinvointialueilla on mm.

...toimittava **yhteistyössä** alueen kuntien kanssa ja tuettava niitä asiantuntemuksellaan.

...**neuvoteltava** vähintään vuosittain **yhdessä alueen kuntien sekä muiden toimijoiden** kanssa tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta.

Alueiden arviointi ja neuvottelut ministeriöiden kanssa

(Lisäksi Helsingin omat)

Kunnissa on mm.

...toimittava **yhteistyössä** hyvinvointialueen kanssa ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan.

...**osallistuttava neuvotteluihin** hyvinvointialueen, kuntien sekä muiden toimijoiden kanssa tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta.

Lähde: Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021, 6 ja 7 §)

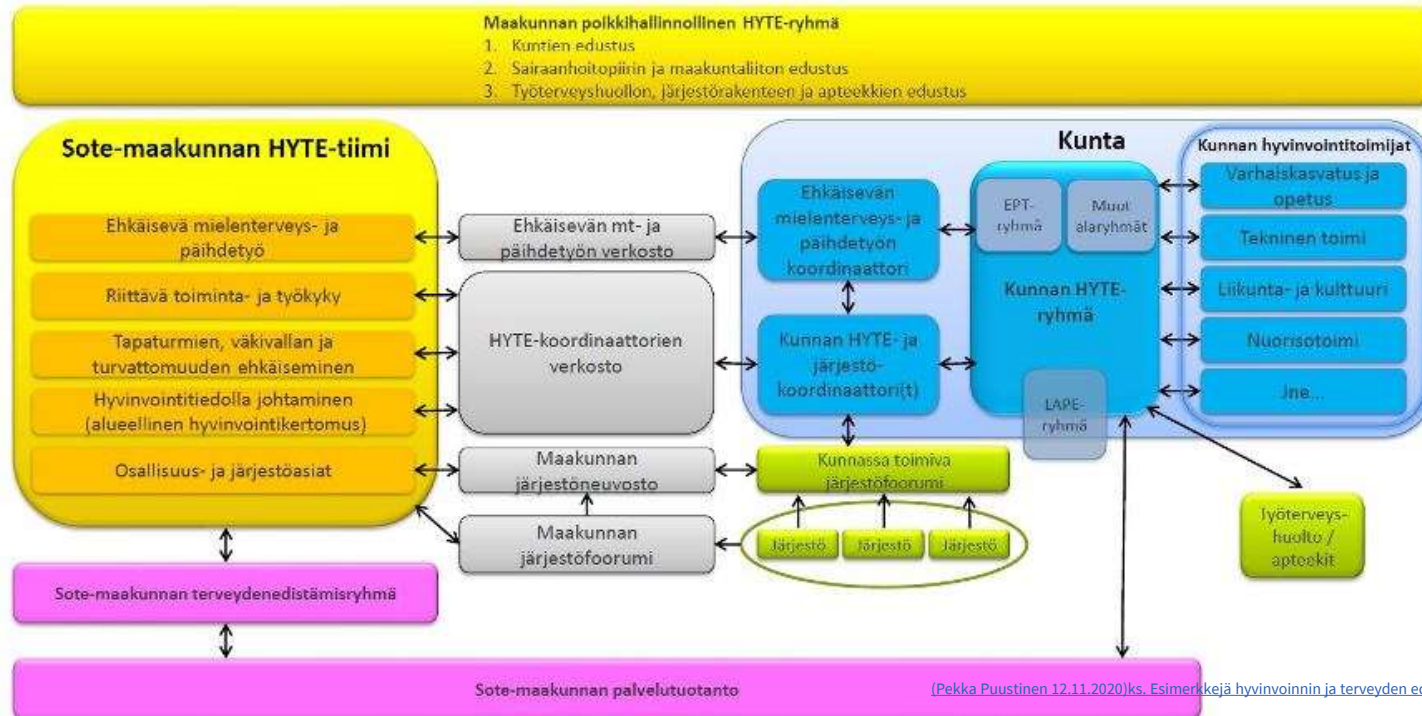
Sote kunnista alueelle –missä hyten kanssa mennään?

- Kuntiin ymmärrys ja vastuutaho (ja koordinaatio)?
- Järjestöavustusten katkeamattomuus?
- Hyvinvointialueella hyte-koordinaation sijoittuminen, organisoituminen ja resurssointi?
- Hyvinvointialueen tuki kunnille; vastinparit, verkostot
- Yhdyspinnat, palveluketjut, yhteinen kuntalainen ja asiakas
- Kuntien hyte-tavoitteet ⇔ Alueen hyte-tavoitteet

Ratkaisut hyvinvointialuekohtaisia ⇒ kansalaisten yhdenvertaisuus?

Yhdyspinnat ja vastinparit, hyten koordinaatio varmistaa usean toimijan yhteispelin

Sote-uudistuksen HYTE-rakenne?

Maakunnallinen HYTE ja yhdyspintatyö

Etelä-Karjalan maakunnallinen hyvinvointityöryhmä

Vastaa poikkihallinnollisen HYTE – työn johtamisesta ja ohjaamisesta, asettaa linjaukset

HYTE jory ja hyte-tiimi (15)

Kuntien HYTE -työryhmät (9) ja
HYTE -koordinaattorit (9)

Yhteisesti sovitut teemat
vuosille 2021-2025

Elintavat

Mielen hyvinvointi

Työllisyys

Etelä-Karjalan hyvinvointialue ja kunnat / maakunnalliset työryhmät

Ravitsemustyöryhmä

Kulttuurityöryhmä

Järjestöjen kumppanuuspöytä

Varhaiskasvatuksen ja
opiskeluhuollon työryhmät

Elintapaohjaus ja
liikuntaneuvonta

Osallisuustyöryhmä

Ikäverkosto

Lapsi ja perhepalvelujen
työryhmä

HYTE -työrukkaneen

Ehkäisevä päihdetyö ja
tarjontatyöryhmä

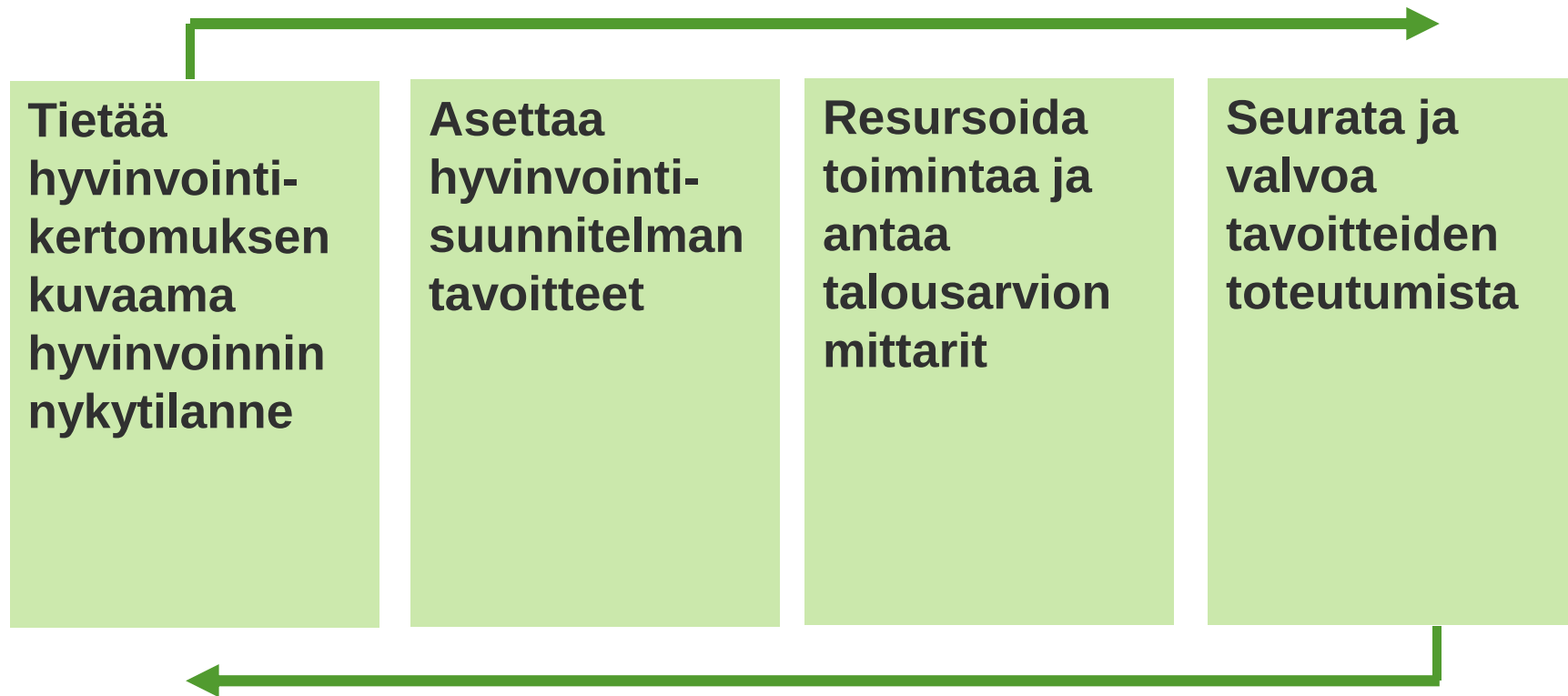
Etelä-Karjalan turvallisuus-
ja valmiustoimikunta

UUSI / Arjen turvallisuus?

Järjestöjen
edustus
työryhmässä

Pela:n
edustus
työryhmässä

Hyte-koordinaatio auttaa päättäjää

1 Päättäjä, Ole tietoinen hyvinvoinnin tilasta

TAULUKKO 1. Kouluterveyskyselyn tuloksia perusopetuksen 8. ja 9. luokkien, lukioden 1. ja 2 luokkien sekä ammatillisten oppilaitosten osalta vuosina 2019 ja 2021 Itä-Suomen aluehallintoviraston alueella.

Indikaattori	Perus- opetus 8. ja 9. lk. 2019	Perus- opetus 8. ja 9.lk. 2021	Lukio 1. ja 2. lk. 2019	Lukio 1. ja 2. lk. 2021	Ammatillinen oppilaitos 2019	Ammatillinen oppilaitos 2021
Ei yhtään läheistä ystävää, %	yhteensä 9,3 pojat 11,2 tytöt 7,4	yhteensä 9,8 pojat 11,7 tytöt 7,9	yhteensä 7,9 pojat 9,9 tytöt 6,6	yhteensä 7,4 pojat 9,9 tytöt 5,8	yhteensä 7,6 pojat 9,3 tytöt 5,4	yhteensä 8,4 pojat 8,9 tytöt 7,5
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, %	yhteensä 5,6 pojat 33,1 tytöt 38,0	yhteensä 8,1 pojat 35,9 tytöt 40,1	yhteensä 36,6 pojat 37,6 tytöt 35,9	yhteensä 40,9 pojat 39,6 tytöt 41,7	yhteensä 51,7 pojat 53,4 tytöt 49,4	yhteensä 53,7 pojat 55,0 tytöt 52,0
Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä, %	yhteensä 13,3 pojat 10,8 tytöt 15,8	yhteensä 13,2 pojat 9,9 tytöt 16,5	yhteensä 10,1 pojat 7,0 tytöt 12,2	yhteensä 12,8 pojat 10,2 tytöt 14,6	yhteensä 6,7 pojat 5,1 tytöt 8,7	yhteensä 7,3 pojat 4,1 tytöt 11,8
Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa, %	yhteensä 46,7 pojat 55,9 tytöt 38,1	yhteensä 43,4 pojat 56,3 tytöt 31	yhteensä 46,3 pojat 56,9 tytöt 39,2	yhteensä 39,7 pojat 50,4 tytöt 32,6	yhteensä 48,4 pojat 57 tytöt 37,9	yhteensä 44,7 pojat 53,3 tytöt 32,7
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa korkeintaan 1 tunnin viikossa vapaa-ajallaan, %	yhteensä 30,2 pojat 30,6 tytöt 29,8	yhteensä 28,1 pojat 27 tytöt 29,2	yhteensä 26,5 pojat 22,9 tytöt 28,9	yhteensä 25,7 pojat 22,7 tytöt 27,7	yhteensä 43,4 pojat 42,5 tytöt 44,6	yhteensä 39,6 pojat 36,7 tytöt 43,8
Kokee terveydentilansa keskimertaiseksi tai huonoksi, %	yhteensä 22,0 pojat 15,8 tytöt 28	yhteensä 25,7 pojat 16,6 tytöt 34,7	yhteensä 19,9 pojat 12,6 tytöt 24,9	yhteensä 24,2 pojat 16,5 tytöt 29,2	yhteensä 22,3 pojat 16,2 tytöt 30,0	yhteensä 25,7 pojat 17,9 tytöt 36,8

[Etelä-Savon alueellinen hyvinvointikertomus 2020-2021 ja hyvinvointisuunnitelma 2022-\(2023\)](#)

2 Päättäjä, Aseta monialaiset strategiset tavoitteet

Strateginen Tavoite 3.2. Suojaamme mielen hyvinvointia ja edistämme päihteetöntä elämäntapaa.

Toiminnan suunta ja toimenpiteet

- Etsitään ratkaisuja itsemurhien ehkäisyyn ja näyttöön perustuvan tiedon jakamiseen. Työ on käynnistynyt alueella alkaneen Apua ajoissa! -itsemurhien ehkäisyhankkeen avulla.
- Huomioidaan koronaepidemian tuomat ja aiheuttamat haasteet ja korostuneet vaikutukset mielenterveyteen ja yksinäisyyden tunteen lisääntymiseen etsimällä uusia ja vaikuttavia keinoja.
- Arjen auttaminen kriisitilanteissa (jos perheen aikuinen on voimaton suoriutumaan arjesta)
- Menetelmien kehittämiseksi pidetään pohjana mm. Kansallisen mielenterveysstrategian linjauksia. Luodaan keinoja erityisesti lasten ja nuorten mielenterveyden haasteiden ehkäisemiseksi.
- Yksinäisyyden tunnetta pyritään ehkäisemään järjestämällä osallistumismahdollisuuksia esim. seuratoimintaan. Myös kulttuurikaveri- ja kulttuuriluotsitoimintaa elvytetään koronarajoitusten vähennyttyä ja osa tapahtumista voidaan järjestää maksuttomina tai niin, että niihin on mahdollista päästä alennettuun hintaan (Kaikukortti).
- Ohjaamot toimivat monitoimijaisina, matalan kynnyksen paikkoina niin, että nuorten on helppo saada jonottamatta tukea ja palveluja.

[Etelä-Savon alueellinen hyvinvointikertomus 2020-2021 ja hyvinvointisuunnitelma 2022-\(2023\)](#)

3 Päättäjä, Resursoi toiminta ja ole tietoinen päätöstesi vaikutuksista

- Hyvinvoinnin ja turvallisuuden lisääminen ei aina tarvitse lisäresursseja
- Hyvinvointitavoitteiden tulisi näkyä
 - vähintään yleisperusteluissa osana strategiaa ja strategisia tavoitteita sekä palvelualueiden toiminnallisina tavoitteina
 - parhaimmillaan sitovina tavoitteina seurantamittareineen
- Käytännössä hyvinvointia edistävien tavoitteiden ja toimenpiteiden tulisi näkyä
 1. toiminto- ja taloussuunnitelmassa sitovina tavoitteina, toimialakohtaisina toimina ja resursseina sekä
 2. käyttötaloussosassa ja investointiosassa onnistumisen mittareina
 3. toimintakertomuksessa kuvauksena käytetyistä resursseista ja onnistumisista tavoitteittain.

[Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnan talousasiakirjoissa \(THL\)](#)

3 Päättäjä, Ole tietoinen päätöksesi vaikutuksista asettamiisi tavoitteisiin = pyydä ennakoarviointia

Päätöksen vaikutusten arviointi suhteessa kuntastrategiaan: ristiriitainen. Kuntastrategiassa tavoitteeksi on asetettu hyvinvointi ja monipuoliset harrastusmahdollisuudet. Kansalaisopiston väistötiloista luopuminen ei välttämättä edistä kuntastrategien toteutumista tältä osin. Toisaalta strategiassa strategiseksi tavoitteeksi on asetettu talous. Lisäkustannusten välttäminen edesauttaa talouden tasapainoon pääsemistä.

Päätösehdotus Sivistyslautakunta päättää, että kansalaisopiston Taitolan tiloille ei hankita maksullisia väistötiloja. Tarvittaessa toiminnot pyritään siirtämään kunnan muihin toimitiloihin tai muihin maksuttomiin tiloihin.

[Siilinjärvi Sivistyslautakunta Pöytäkirja 25.09.2018/Pykälä 52](#)

4 Päättäjä, Saavutettiinhaluttuja tuloksia?

- Toimintamittarit
- Tulostmittarit
- Tehtyjen päätösten tavoitteidenmukaisuus
- Toiminnan vaikuttavuus

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen taloudelliset kannusteet

3 § Valtion rahoitus Hyvinvointialueille (Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta)

- Hyvinvointialueille myönnetään valtion rahoitusta hyvinvointialueen asukasmäärän, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta kuvaavien tekijöiden, asukastiheyden, vieraskielisyyden, kaksikielisyyden, saaristoisuuden, saamenkielisyyden sekä **hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimien perusteella**.
- Hyvinvointialueiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen perusteella määräytyvä rahoitusosuus 1%
- Kannusteet ovat yleiskatteellisia, päättäjänä varmista hyte-kertoimen oikea kohdistuminen!**

[Lue lisää: THL:n verkkosivut \(hyvinvointialueet\)](#)

15 § Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa (HYTE kerroin) kunnille

(Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)

- Kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin määrittää kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa kuvaavien indikaattoreiden sekä toiminnan tulosta kuvaavien indikaattoreiden perusteella.
- Lisäosan suuruus n. 100 M€

[Lue lisää: THL:n verkkosivut \(kunnat\)](#)

Lue lisää

- [Hyvinvointijohtaminen kunnassa](#)
- [Alueellinen hyvinvointijohtaminen](#)
- [Hyvinvointijohtamisella hyvinvointitaloutta](#)
- [HYTE-kerroin – kannustin kunnille](#)
- [HYTE-kerroin - kannustin hyvinvointialueille](#)